

آنچه اوایل سپتامبر(شهریور) به‌عنوان مجموعه‌ای از حملات هوائی آمریکا به فایق‌ها در کارائیب آغاز شد– که مقامات آمریکایی ادعا می‌کردند موادمخدر از ونزوئلا منتقل می‌کنند-اکنون به نظر می‌رسد به یک کارزار برای سرنگونی نیکولاس مادورو، تبدیل شده است. در طول دو ماه، دولت دونالد ترامپ ۱۰ هزار نیروی آمریکایی را به منطقه اعزام کرده، حداقل هشت ناو جنگی و یک زیردریایی نیروی دریایی آمریکا را در سواحل شمالی آمریکای جنوبی مستقر کرده، بمب‌افکن‌های B-۵۲ و B-۱ را به پرواز نزدیک ساحل ونزوئلا هدایت کرده و گروه ضربتی نااو هواپیمابر «جرالد آر. فورد» که نیروی دریایی آمریکا آن را «قابل‌ترین، سازگارترین و مرگبارترین ناو جنگی جهان» می‌نامد را به حوزه مسئولیت فرماندهی جنوبی آمریکا فرستاده است.

این اقدامات بازتاب تغییر گسترده‌ای در سیاست دولت ترامپ نسبت به ونزوئلاست. همان‌طور که چندین رسانه بزرگ گزارش داده‌اند، ماهه‌ها پس از آغاز ریاست‌جمهوری ترامپ در ژانویه(بهمن) بحث داخلی میان طرفداران دیرینه تغییر رژیم به رهبری وزیر امورخارجه مارکو روییو و مقامی که از حل و فصل مذاکرات با کاراکاس حمایت می‌کرد، از جمله فرستاده ویژه رئیس‌جمهور «ریچارد گرنزل»، در جریان بود. در نیمه اول سال ۲۰۱۸، طرفداران دست بالاتر را داشتند: گرنل با مادورو ملاقات کرد و توافق‌هایی برای باز کردن بخش‌های گسترده نفت و معادن ونزوئلا به روی شرکت‌های آمریکایی به ازای اصلاحات اقتصادی و آزادی زندانیان سیاسی انجام داد. اما تا اواسط جولای(تیر) روییو ابتکار عمل را بازپس گرفت و مسئله را بازتعریف کرد. او استدلال کرد که سرنگونی مادورو دیگر فقط به منظور ترویج دموکراسی نیست بلکه یک مسئله امنیت ملی آمریکا است. او رئیس‌جمهور ونزوئلا را به یک سلطان موادمخدر تشبیه کرد و وی را با تروریسم مرتبط با بحران موادمخدر و مهاجرت غیرقانونی ایالات‌متحده مرتبط دانست. روییو همچنین مادورو را به گروه جاینتاکر «ترن د آر آگوا» متصل نمود و مدعی شد که «ونزوئلا اکنون توسط یک سازمان قاچاق موادمخدر اداره می‌شود که خود را به‌عنوان یک دولت ملی تقویت کرده است».

این روایت به نظر می‌رسد ترامپ را قانع کرده باشد. در جولای(تیر) رئیس‌جمهور به پنتاگون دستور داد تا علیه برخی کارتل‌های موادمخدر منطقه از جمله «ترن د آر آگوا» و کارتل «د لوس سولس»، که دولت ادعا می‌کرد تحت هدایت مادورو و معاونان ارشدش هستند، از نیروی نظامی استفاده شود. دو هفته بعد، دولت جایزه تعیین‌شده برای سر مادورو را از

آمریکا تاکنون نتوانسته تنها از طریق نیروی هوائی یک رهبر خارجی را سرنگون کند. حتی با توسعه سلاح‌های دقیق، هدف‌گیری و حمله به سران دولت دشوار است و گسترش فناوری‌های ارتباطی، جدا کردن رهبران از ارتش یاشان را بسیار پیچیده کرده است. ونزوئلا تأمین‌کننده عمده مواد مخدر به آمریکا نیست. ارزیابی‌ها نشان می‌دهد تنها ۸درصد کوکائین وارداتی به آمریکا از خاک این کشور عبور می‌کند.

۲۵ میلیون دلار به ۵۰ میلیون دلار افزایش داد. در ۱۵ اکتبر(۲۳ مهر)، ترامپ به خبرنگاران اذعان کرد که مجوز عملیات مخفی سیا در ونزوئلا را صادر کرده است. وقتی درباره مراحل بعدی سؤال شد، گفت: «ما اکنون قطعه‌ای زمین نگاه می‌کنیم، زیرا دریا را کاملاً تحت کنترل داریم.» به گزارش نیویورک‌تایمز، «مقامات آمریکایی به‌صورت خصوصی روشن کرده‌اند که هدف نهائی، برکناری آقای مادورو از قدرت است.» اما چه این اقدامات پنهان باشد و چه آشکار، هر تلاش برای تغییر رژیم در ونزوئلا با چالش‌های چشمگیری مواجه خواهد شد. روش‌های مخفی بسیار بیشتر از آنکه موفق شوند، شکست می‌خورند و بعید است تهدید به استفاده از نیرو یا حملات هوائی بتواند مادورو را وادار به فرار کند. حتی اگر واشنگتن به سرنگونی مادورو موفق شود، بازی بلندمدت تغییر رژیم همچنان پرخطر خواهد بود. به‌طور تاریخی، پیامد چنین عملیات‌هایی اغلب هرچ‌ومرج و خشونت‌آمیز بوده است.

سابقه بدنام آمریکا

دولت ترامپ چند گزینه مخفی برای ایجاد تغییر رژیم در ونزوئلا در اختیار دارد. اما با این‌که عملاً چنین برنامه‌هایی را از پیش اعلام کرده، مزیت اصلی عمل پنهانی– کاهش هزینه‌های سیاسی و نظامی عملیات از طریق حفظ انکارپذیری قابل‌قبول– را از دست داده است. علنی شدن برنامه‌ها، واشنگتن را نسبت به نتیجه مأموریت پاسخگو می‌سازد و همزمان توان کنترل رویدادها در میدان را در صورت بروز خطا کاهش می‌دهد. در عمل، این وضعیت مجموعه‌ای از اقدامات نیمه‌تمام را به‌وجود

اشاره: فشارهای آمریکا به ونزوئلا روزه‌روز شدیدتر می‌شود. بسیاری از رسانه‌ها از حمله قریب‌الوقوع آمریکا به خاک ونزوئلا خبر می‌دهند. تاکنون در حملات متعدد به فایق‌ها و کشتی‌های ونزوئلا دست‌کم ۷۰ ماهیگیر اهل ونزوئلا کشته شده‌اند. براساس گزارش‌ها هم‌اکنون بیش از ۱۰درصد کل ظرفیت نظامی آمریکا در آب‌های کارائیب مستقر شده است. ۸ ناو جنگی، یک زیردریایی هسته‌ای، و بیش از ۴۵۰۰ نیروی دریایی آمریکا به همراه جنگنده‌های اف-۳۵، بمب‌افکن‌های استراتژیک بی-۵۲ و پهپادهای جاسوسی در اطراف ونزوئلا

دریچه‌ای به جهان

khareji@kayhan.ir

مستقر هستند. به نوشته نشریه «پولیتیکو»، با ورود ناو هواپیمابر «یواس اس جنرال فورد»– جدیدترین و پیشرفته‌ترین ناو هواپیمابر نیروی دریایی آمریکا– از دریای مدیترانه، به‌همراه چند ناوشکن و یک زیردریایی، آمریکا در حال ایجاد بزرگ‌ترین استقرار دریایی جهان در منطقه است. ترامپ مدعی است که به دنبال مبارزه با قاچاق موادمخدری است که از میدا ونزوئلا وارد خاک آمریکا می‌شود اما حتی رسانه‌های آمریکا طی یک ماه گذشته بارها نوشته‌اند که این ادعا به هیچ‌وجه درست نیست و هدف سرنگونی دولت چگیرای مادورو است. وب‌سایت

«فارن‌افرز» هم در مقاله‌ای با اشاره به اقدامات آمریکا طی روزها و هفته‌های اخیر تاکید می‌کند که سیاست تغییر رژیم از سوی آمریکا طی چند دهه گذشته هیچ‌گاه با موفقیت همراه نبوده است. فارن‌افرز این سؤال را مطرح می‌کند که آیا آمریکا این‌بار از شکست‌های خود برای تغییر رژیم طی دهه‌های گذشته عبرت می‌گیرد و مقابل وسوسه تغییر رژیم مقاومت می‌کند یا نه؟ در ادامه ترجمه کامل این مقاله را به هم مرور می‌کنیم

سرویس خارجی کیهان

وسوسه تغییر رژیم در ونزوئلا آیا آمریکا از شکست‌های قبلی خود عبرت می‌گیرد؟

عاملان کودتای آمریکایی به قدرت رسید، واشنگتن او را مجبور به تبعید کرد و به مداخله در انتخابات جمهوری دومینیکن– و همچنین بولیوی و گویان– در طول دهه ۱۹۶۰ ادامه داد. ایالات‌متحده همچنین از کودتاها در برزیل در ۱۹۶۴، بولیوی در ۱۹۷۱ و شیلی در ۱۹۷۳ حمایت کرد و در طول دهه ۱۹۸۰، شورشیان کونترا در نیکاراگوئه را تأمین مالی نمود.

با این حال، هیچ‌یک از این عملیات‌ها دموکراسی پایدار و طرفدار آمریکا ایجاد نکردند. در بیشتر موارد، مداخلات آمریکا رژیم‌های استبدادی را بر سر کار آورد یا چرخه‌های سرکوب و خشونت را آغاز کرد. حتی وقتی واشنگتن متحدی سرسخت و ضدکمونیست، مانند «گوستو پهنوشه» در شیلی، پیدا کرد، روابط در نهایت به‌دلیل خشونت و نقض حقوق بشر رژیم تیره شد. به طور گسترده‌تر، افزایش عمومی نقش واشنگتن در این عملیات‌های مخفی باعث شکل‌گیری احساسات ضدآمریکایی عمیق و پایدار شد که همچنان سیاست‌گذاری آمریکا در منطقه را تحت تأثیر قرار می‌دهد. در واقع، مادورو به طور منظم از این تاریخ استفاده می‌کند تا فشارهای کنونی آمریکا را ادامه‌ای از گذشته امپریالیستی واشنگتن نشان دهد.

گزینه محدود آمریکا در ونزوئلا

از میان گزینه‌های آشکار برای تغییر رژیم، ایالات‌متحده می‌تواند تلاش کند مادورو را با تهدید به استفاده از نیرو وادار به کناره‌گیری کند. این روش گاهی مؤثر بوده، اما تنها علیه کشورهای کوچک و آسیب‌پذیری کارساز است که با قدرت‌های بزرگ روبه‌رو هستند و در برابر یک تهاجم زمینی قادر به مقاومت نیستند. برای مثال، در سال ۱۹۴۰، «ژوزف استالین» با تهدید به تهاجم توانست رهبران کشورهای همسایه استونی، لتونی و لیتوانی را کنار بزند. ایالات‌متحده نیز تنها در برابر اهداف عملا بی‌دفاع، مانند نیکاراگوئه در سال‌های ۱۹۰۹–۱۹۱۰، با تهدید به اعزام نیرو، تغییر رژیم را تحمیل کرده است. در دوران اخیر، تهدیدهای نظامی آمریکا علیه صدام‌حسین در عراق و معمر قذافی در لیبی نتوانست هیچ‌یک از این رهبران را وادار به کناره‌گیری کند.

ایزار دوم واشنگتن برای اعمال تغییر رژیم می‌تواند استفاده از نیروی هوائی باشد، اما این کار آسان‌تر از گفتش است. از نظر فرضی، حملات هوائی می‌توانند با کشتن رهبران، مختل کردن توان فرماندهی نیروهای نظامی یا تحریک کودتا یا قیام مردم، تغییر رژیم ایجاد کنند. با این حال، ایالات متحده تاکنون نتوانسته تنها از طریق نیروی هوائی یک رهبر خارجی را سرنگون کند. حتی با توسعه سلاح‌های دقیق، هدف‌گیری و حمله به سران

«مقامات آمریکایی به‌صورت خصوصی روشن کرده‌اند که هدف نهائی ترامپ برکناری مادورو و رئیس‌جمهور ونزوئلا از قدرت است.

تلاش برای تغییر رژیم در ونزوئلا با چالش‌های چشمگیری مواجه خواهد شد. روش‌های مخفی بسیار بیشتر از آنکه موفق شوند، شکست می‌خورند و بعید است تهدید به استفاده از نیرو یا حملات هوائی بتواند مادورو را وادار به فرار کند.

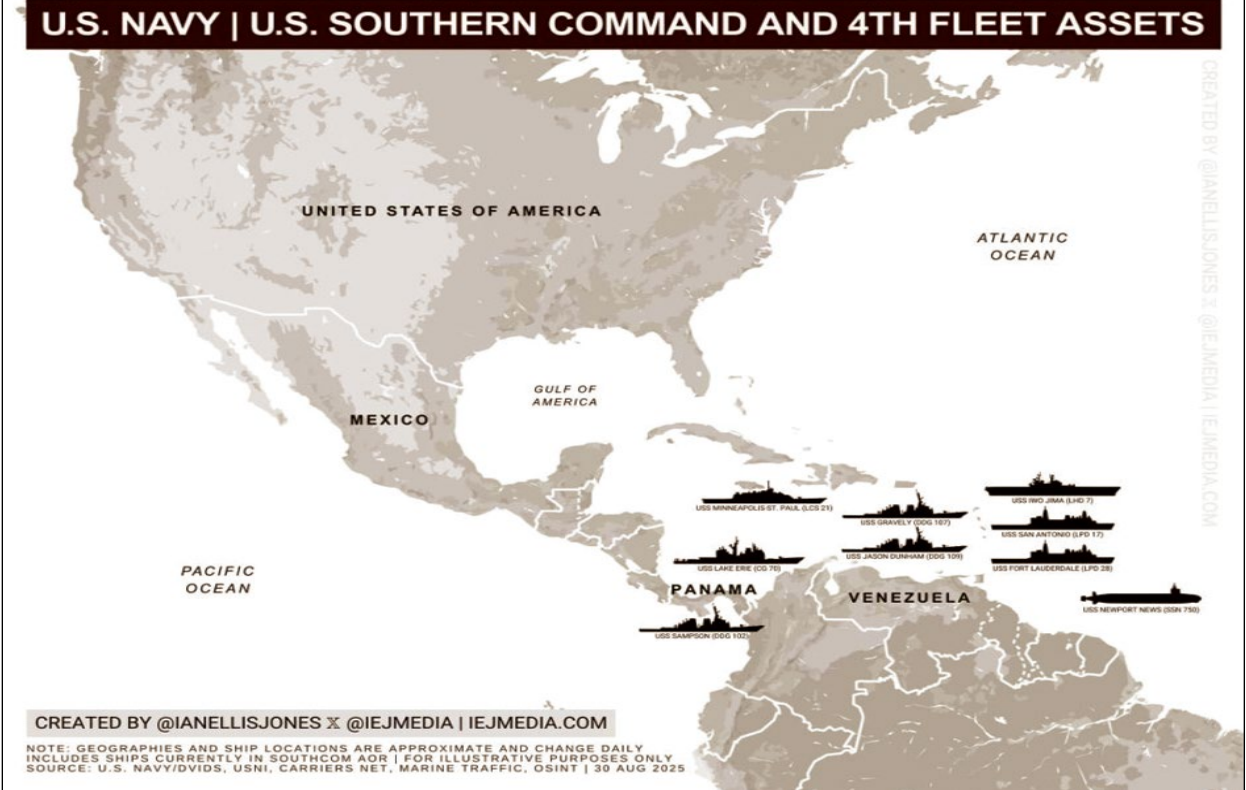

دولت دشوار است و گسترش فناوری‌های ارتباطی، جدا کردن رهبران از ارتش‌هایشان را بسیار پیچیده کرده است. از سوی دیگر، ارتش‌ها به‌ندرت در حالی که با دشمن خارجی مانند آمریکا در حال مبارزه هستند، کودتا می‌کنند و مردم عادی نیز اگر هم‌زمان در حال فرار از بمباران باشند، احتمالاً توان تحرک برای برکناری رژیم خود را ندارند. همه این چالش‌ها، اهداف اسرائیل برای تغییر رژیم ایران را در عملیات اخیر هوایی‌اش ناکام گذاشت.

در نهایت، ایالات متحده می‌تواند ونزوئلا را اشغال کند. اما اگر تصمیم به این مسیر بگیرد، نیروهایی که دولت فعلاً در اختیار دارد، قادر به انجام این مأموریت نخواهند بود. در اوایل اکتبر(مهر)، مرکز مطالعات استراتژیک و بین‌المللی برآورد کرد که یک تهاجم زمینی نیاز به حداقل ۵۰۰۰۰ سرباز دارد. به‌صورت نظری، ترامپ می‌تواند چنین نیرویی را گردآوری کند، اما آغاز یک تهاجم گسترده به طور آشکار با مخالفت‌های پردیای او علیه ارسال نیروهای

حتی اگر واشنگتن در سرنگونی مادورو موفق شود، بازی بلندمدت تغییر رژیم همچنان پرخطر خواهد بود. به‌طور تاریخی، پیامد چنین عملیات‌هایی اغلب پر هرج‌ومرج و خشونت‌آمیز بوده است.

در آمریکای لاتین واشنگتن دست‌کم ۱۸ تلاش مخفی برای تغییر رژیم در دوران جنگ سرد انجام داد.

شبه‌نظامیان طرفدار رژیم موسوم به کولکتیوها و گروه‌های مسلح فراملی مانند ارتش آزادی‌بخش ملی (ELN) و بقایای فارک. فیل گانسن»، تحلیلگر گروه بحران بین‌المللی در کاراکاس، به گاردی در اوایل اکتبر گفت که ونزوئلا «کاملاً از سر تا پا پر از گروه‌های مسلح مختلف است که هیچ‌کدام انگیزه‌ای برای تسلیم شدن یا توقف فعالیت‌های خود ندارند.» شانس و پیامدهای احتمالی اشتباهات آمریکا بالا است.

هر کسی که جاسای مادورو را بگیرد یا موانع قابل‌توجهی مواجه خواهد شد، به‌ویژه اگر ایالات‌متحده او را به قدرت رسانده باشد. رهبرانی که توسط بازیگران خارجی به قدرت می‌رسند، احتمالاً بیشتر از سایر رهبران به طور خشونت‌آمیز سرنگون می‌شوند. در واقع، تحقیقات ما نشان داده‌اند که تقریباً نیمی از رهبران تحمیل‌شده از خارج، بعداً با زور برکنار می‌شوند. این رهبران، به‌دلیل فقدان حمایت گسترده داخلی یا به‌عنوان عروسک دست یک دولت خارجی دیده شدن، در تثبیت قدرت با مشکل مواجه‌اند.

طرفداران تغییر رژیم استدلال می‌کنند که این کار می‌تواند اکثریت دموکراتیک را تقویت کند و «ماریا کورینثا ماچادو»، برنده جایزه نوبل اسمال را به قدرت برساند. اما حتی نظرسنجی‌های مطلوب ماچادو نشان می‌دهد که مادورو هنوز وفاداری حدود یک‌سوم جمعیت را حفظ کرده است. این اقلیت شامل ستون‌های اصلی دستگاه سرکوب رژیم است که موقعیت و امتیازات آن‌ها به بقا و استمرار سیستم کنونی بستگی دارد. در سال ۲۰۲۳، مطالعاتی توسط مؤسسه رند هشدار داد که مداخله نظامی آمریکا در ونزوئلا «طوفانی خواهد بود و خروج آسان برای ایالات‌متحده نخواهد داشت.»

تسمان این موارد به یک درس مهم اشاره می‌کنند: انقلاب‌های دموکراتیک بیشترین

صفحه ۸

پنجشنبه ۲۲ آبان ۱۴۰۴

۲۲ جمادی‌الاول ۱۴۴۷ – شماره ۴۰۰۴

رژیم تمرکز می‌کنند و کمتر به عواقب بعدی توجه دارند. همان‌طور که پنج‌امیزی فرانکلین گفته است: «اگر برنامه‌ریزی نکنید، در واقع برنامه‌ریزی می‌کنید که شکست بخورید.» با غفلت از برنامه‌ریزی، دولت ترامپ خطر تکرار فجایع عراق و لیبی را به جان می‌خرد.

سیاست تغییر رژیم توسط ایالات‌متحده – صرف‌نظر از شانس موفقیت آن– با اصولی که ترامپ مدعی است از آن‌ها دفاع می‌کند، کاملاً در تضاد است. ترامپ مدت‌هاست که از «جنگ‌های همیشگی» آمریکا در افغانستان و عراق انتقاد کرده و وعده داده بود که «عصر جنگ‌های بی‌پایان» را پایان دهد. او بارها خود را صلیب‌طلب معرفی کرده و مدعی شده که در ۹ ماه، هشت جنگ بین‌المللی را خاتمه داده است. در ماه می(اردیبهشت)، در سخنرانی در ریاض، ترامپ به حق تعیین سرنوشت منطقه‌ای احترام گذاشت و گفت: «تولد خاورمیانه مدرن توسط مردم منطقه صورت گرفت... آنچه به نام ملت‌سازی انجام شد، بیش از آن‌که کشور بسازد، ویران کرد و مداخله‌گران در جوامع پیچیده‌ای وارد شدند که حتی خودشان آن‌ها را نمی‌فهمیدند»

تلاش مهندسی‌شده آمریکا برای سرنگونی مادورو با این دیدگاه در تضاد خواهد بود. این اقدام می‌تواند آمریکا را در یک درگیری بی‌پایان دیگر گرفتار کند، شرکای منطقه‌ای را در رقابت گسترده‌تر با چین برای نفوذ در منطقه بیازارد، و با خواست مردم آمریکا مغایرت داشته باشد. یک نظرسنجی موسسه یو‌گاو«YouGov» در سپتامبر(شهریور) نشان داد که ۴۶درصد بزرگسالان آمریکایی «کاملاً یا تا حدودی مخالف استفاده آمریکا از نیروهای نظامی برای حمله به ونزوئلا» هستند و ۵۳درصد «کاملاً یا تا حدودی مخالف استفاده آمریکا از نیروهای نظامی برای سرنگونی رئیس‌جمهور ونزوئلا، نیکولاس مادورو» هستند. حمایت از اعزام نیروی دریایی آمریکا ترکیبی تر بود؛ ۴۶درصد «کاملاً یا تا حدودی موافق» و ۳۸درصد «کاملاً یا تا حدودی مخالف» بودند. حتی در شهرستان «میامی» – دید« فلوریدا، محل بزرگ‌ترین جمعیت ونزوئلایی تبار آمریکا، بیشتر مردم مخالف استفاده از قدرت نظامی آمریکا برای برکناری مادورو هستند (۴۲درصد مخالف و ۳۵درصد موافق).

تغییر رژیم همچنین اهداف اعلام‌شده دولت در نیم‌کره غربی– مهار قاچاق مواد مخدر، نابودی کارتل‌ها و کاهش مهاجرت غیرقانونی– را پیش نمی‌برد. اولاً، ونزوئلا تأمین‌کننده عمده موادمخدر به آمریکا نیست. در واقع، ارزیابی ملی تهدید موادمخدر ۲۰۲۴ درباره مبارزه با موادمخدر، ونزوئلا را ذکر نکرده و برآورد می‌کند که تنها ۸درصد کوکائین وارداتی به آمریکا از خاک این کشور عبور می‌کند. تهدید گروه «ترن

بیش از ۱۰ درصد توان نظامی آمریکا در دریای کارائیب و در نزدیکی مرزهای ونزوئلا مستقر شده است.

سوابق تاریخی آمریکا در مداخلات مخفی دلیل چندانی برای خوش‌بینی باقی نمی‌گذارد. واشنگتن می‌تواند از مخالفان مسلح محلی به‌صورت پنهانی حمایت کند. تلاش کند مادورو را ترور کند یا کودتایی علیه رژیم او برپا سازد. با این وجود، هر یک از این روش‌ها سابقه موفقیت کمی دارند.

د آراگو» نیز بیش از حد بزرگ‌نمایی شده است؛ یک یادداشت طبقه‌بندی‌شده از دفتر مدیر اطلاعات ملی آمریکا در ماه‌آوریل(فروردین) نتیجه گرفت که اندازه کوچک این گروه «بشدت بعید» است که «حجم‌های گسترده قاچاق انسان یا مهاجرت را هماهنگ کند.» همچنین دلیلی روشن وجود ندارد که تغییر رژیم بتواند موج مهاجرت گسترده از ونزوئلا را متوقف کند؛ بالکنس، بی‌ثبات کردن بیشتر رژیم ممکن است تعداد ناآرام‌جویان را افزایش دهد. با وجود این، برخی ممکن است استدلال کنند که تغییر رژیم با منافع استراتژیک آمریکا در ذخایر نفتی ونزوئلا– بزرگ‌ترین در جهان– توجیه‌پذیر است. اما مذاکرات برای استرسین آمریکا به این منابع در جریان بود. همان‌طور که نیویورک‌تایمز در اکتبر(مهر) گزارش داد، تحت توافقی که در تابستان مورد بحث بود قرار بود مادورو «تمام پروژه‌های نفت و طلا موجود و آینده را به شرکت‌های آمریکایی واگذار کند، قراردادهای ترجیحی به کسب‌وکارهای آمریکایی بدهد، جریان صادرات نفت ونزوئلا از چین به آمریکا را معکوس کند و قراردادهای انرژی و معدن خود با شرکت‌های چینی، ایرانی و روسی را کاهش دهد.» این احتمالاً سخاوتمندانه‌ترین بسته امتیازدهی است که یک دشمن خارجی در دهه‌ها به یک دولت آمریکا پیشنهاد کرده است. دیپلماسی هنوز به پایان نرسیده بود که ترامپ ناگهان مذاکرات را رها کرد. اگر هدف دولت تضمین منافع آمریکا در منطقه است، بازگشت به میز مذاکره منطقی‌تر از قمار بر روی هرج‌ومرجی است که تغییر رژیم می‌تواند ایجاد کند.